

Bölüm 2

TOMRİS UYAR'IN “DÜŞKIRICI” VE “GECEGEZEN KIZLAR” ÖYKÜLERİNİN B1 DÜZEYİNE GÖRE SADELEŞTİRİLMESİ

Halil Erdem ÇOCUK¹

1. GİRİŞ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, ülkenin dış dünyada görünürlüğünün artması, bölgedeki gelişmeler, savaşlar, göçler, askeri, ticari ve kültürel antlaşmalar gibi nedenlerden dolayı son yıllarda hızla artmaktadır. 1984 yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan Türkçe Öğretim Merkezleri (TÖMER) ile başlayan daha sonra bütün yükseköğretim kurumlarında teşkilatlanan bir süreç bu ilginin bir göstergesidir. 2007 yılında kanunla kurulan ve bugün 48 ülkede 58 kültür merkezinde Türkçe öğreten, Türk kültürünü tanıtan Yunus Emre Enstitüleri bu alandaki bir başka önemli kurumdur. Yunus Emre Enstitüleri gibi kanunla kurulan Türkiye Maarif Vakfı kâr amacı gütmeyen yurt dışında okul öncesinden yükseköğretime kadar her kademedeki faaliyet yürütmektedir. Vakıf, şuan 22 ülkede 113 Maarif Okulu'nda öğrenim gören her kademedeki öğrencilerin Türkçeyi çok iyi seviyede öğrenmelerine önem vermekte ve Türkçe derslerini uluslararası dil öğretim standartlarına göre planlayarak öğrencilerin en az B2 seviyesinde Türkçe kullanma becerisiyle mezun olmalarını planlamaktadır (Kesik ve Çiğerci, 2020, s. 5). Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PICTES) kapsamında yüzbinlerce öğrenciye Türkçe öğretilmesi Türkiye'nin yürüttüğü insani yardım temelli sosyal projelerin bir başka örneğidir (Türkiye Maarif Vakfı, 2021). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türkiye Diyanet Vakfı, Milli Eğitim Bakanlığı gibi kurumlar da Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yapmaktadır. Görüldüğü üzere, birbirinden farklı kurumların, aynı anda benzer işler yapması, Türkçenin hem içeride hem dışarda öğretilmesini ve tanınırlığını hızlandırmış, etki alanını genişletmiştir. Bununla birlikte öğretim birliğinin sağlanması, standartların yerli yerine oturtulması, Türk kültürünün doğru tanıtılması gibi kültürel ve eğitimsel açılardan bazı zorluklar da ortaya çıkmıştır. Bu nedenle Maarif Vakfı çerçeve metnini esas alarak Diller İçin

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, halilerdemcocuk@gmail.com.

-
-
-

B. Öyküyü öğretmen okuduğu esnada dikkatlice dinleyiniz. Dinlediğiniz öyküde hangi meslek isimleri geçmektedir, çevrenizde bu mesleklere yönelik çalışan insanlar var mıdır, kimlerdir, belirleyiniz?

...

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tomris Uyar, hem yazar hem de çevirmen kimliğiyle Türk edebiyatında dikkat çeken ender kişilerdendir. Ülkü Tamer ve Cemal Süreya'nın birlikte çıkardıkları Papirüs dergisine katkı vermiştir. İkinci Yeni'nin bütün üyeleriyle hem dostluğu hem de aile bağları bulunmaktadır. Turgut Uyar ile birlikte kendilerine 1975 yılında TDK Çeviri Ödülü'nü getiren Lucretius'un Evrenin Yapısı adlı eserini çevirmiştir; Cemal Süreya ile birlikte çevirdikleri Küçük Prens ise hâlâ pek çok okur için kitabın Türkçedeki en iyi çevirisidir (İlgın, 2019). 1987 yılında Sait Faik Hikâye Armağanı ve 2002 yılında Sedat Simavi Edebiyat Ödülü kendisine verilmiştir. Yaşam tarzı, yazarlık/çevirmenlik süreçleri ve üslubu ile Uyar, Türk edebiyatının önemli bir kişiliği olmuştur. Bu çalışmada, Uyar'ın iki öyküsü sadeleştirilerek Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere sunulmuştur. Böylece sadeleştirme çalışmalarına bir yenisi daha eklenmiştir. Alandaki araştırmacılara, hem Tomris Uyar'ın hem de sadeleştirilmeyi bekleyen diğer eserlerin bir an önce alanyazına kazandırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslan, M. ve Ayhan, S. M. (2014). Edebî metin olarak masalların yabancılara Türkçe öğretiminde dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine etkisi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 543-559.
- Bakan, H. (2012). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Otelı"*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, UDES 2015, 924-935.
- Çocuk, H. E. (2020). İlkokul öğrencilerine Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ölçme ve değerlendirme. Çiğerci, F. M. (Ed.) *İlkokul öğrencilerine Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi* içinde. Ankara: Pegem akademi.
- Durmuş, M. (2013). İkinci/yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metin sorunları üzerine. *Bilgi*, 65, 135-150.

- Eroğlu, Safa (2015). *Metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" hikâyesinin yabancılar Türkçe öğretimi için sadeleştirme denemesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İlgin, M. S. (2019). *Tomris Uyar'ın çevirmen ve yazar kimliklerinin etkileşimi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İpek, E. M. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun ya tahammül ya sefer isimli hikâyesinin sadeleştirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kesik, C. ve Çigerci, F. M. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin tarihçesi ve günümüzdeki durumu. Çigerci, F. M. (Ed.) *İlkokul öğrencilerine Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi içinde*. Ankara: Pegem akademi.
- Köse, B. (2005). *Kültürel Boyutuyla Yabancı Dil Öğretiminde Yazınsal Metin*. Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER.
- Kutlu, A (2015). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in kaşığı ve perili köşk adlı hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özmen, C. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirme teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Türkiye Maarif Vakfı (2020). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı*. Bayem ajans.
- Türkiye Maarif Vakfı (2021). Erişim Adresi: <https://turkiyemaarif.org/page/30-turkiyemaarif-vakfi-12> Erişim Tarihi: 01.02.2021.
- Yaşar, S. A. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde metin uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın pazarlık hikâyesinin A2 seviyesine uyarlanması*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, O. (2013). *Yeni Türk edebiyatı metinlerinin A1-A2 düzeyine uyarlanması ve çalışması örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EK 1: DÜŞKIRICI [SADELEŞTİRİLMİŞ METİN B1 DÜZEYİ]

Bir sabahçı kahvesinde gözlerini açtı. Kahve, yoğun, loş bir dumanla kaplı, gözünü görmüyordu. Her günkü müşterilerden üç-beş kılıksız insan, ateşi geçmiş sönmeye yakın sobanın çevresinde kümelenmişti. Tahta iskemlelere ters oturup arkalıklarda kollarını kavuşturmuş, sıcaklığın yankısıyla oyalanıyor, uyukluyorlardı. Dumanın berisinde yüzleri bitkin, sarkmış görünüyordu.

«Uykuda mıyım?» Kestiremiyor, emin olamıyordu. Dış dünyaya uzun zamandır algılarını körleten, gözlerini yanıltan, kulaklarını yanılsamalarla dolduran, koyu bir uykuyla bir iç geçme arasında köprü kuran bir uyuşukluk kabarcığından çarpıntılar içinde bakıyordu.

Duvarlara boş gözlerle bakıyor. Bin dokuz yüz altmışların gözde olan sinema oyuncularını vardı. Bin dokuz yüz yetmişlerin şarkıcıları, bin dokuz yüz seksenlerin futbolcu posterleri, duvarda bir el izi vardı. Bir takvimde —yılı belli değil— bir kadın; ağzı ve göğsü bıçakla oyulmuş. Arada, kabarmış eski kireç duvar var.